

GOTLANDS SKÖRDEFESTIVAL

7-8 September, 2019

kl 10-16, Gotland Grönt Centrum, Roma

Årets tema:
JORDNÄRA

www.gotlandsskordefestival.se

Välkommen till Gotlands Skördefestival

Helgen den 7-8 september arrangeras Gotlands Skördefestival på Gotland Grönt Centrum, Lövsta i Roma. Under två dagar är du välkommen att smaka och njuta av den gotländska skörden. På festivalen träffar du Gotlands mathantverkare, livsmedelsföretag, aktiva inom de gröna näringarna samt några representanter från politiska partier. Över hela området finns mat i olika former. Vid upplevelsetorget finns fler matserveringar samlade med Mamma Mu och barnunderhållning på scen. Barnmat i form av crepe, köttbullar och varmkorv finns utspritt på hela området.

Festivalområdet

Festivalområdets inramning av ett gotlandsägnat och de öppna brukade fälten ger en bild av den mångfald det gotländska landskapet erbjuder. På mittnuppslaget finner du en karta över festivalområdet, utställarna och programpunkter. På webbplatsen www.gotlandsskordefestival.se finner du samma information inkl listor med mer detaljer över var olika utställare står på området. Där hittar du även information om och länk till bokning av Matvandring och Bondens bord. Följ oss gärna på Facebook och Instagram så blir du ännu mer uppdaterad kring vad som sker.

Festivalen

Helgen bjuder på många olika upplevelser. Maten har ett stort fokus och blandas med utställare som visar upp maskiner för de gröna näringarna, trädgårdsutställare, representanter för skogsnäringen, från jakt och viltvård mm. Årets tema som är Jordnära – tolkas på olika sätt av våra utställare. I år har vi flera nyheter: En av arrangörerna bakom Skördefestivalen, dvs LRF, satsar stort på ett aktivitetsorg. Där hittar du tävlingar, seminarier och musik. Tar du med dig din hund kan den få prova på hundsim inne hos Hundrehab Gotland vid upplevelsetorget. Är du intresserad av allt fantastiskt vi kan få från våra lamm besök lamm & ulltorget, straxt innanför stora entrén till vänster. Våra härliga hund- och hästföreningar på ön visar upp hund- och hästaktiviteter.

Barnens aktiviteter finns dels samlade vid barnens lada med traktorkörkort, halmhoppning, trampraktorbanan. Inne i ladan erbjuds sagostund två gånger per dag inkl att klappa smådjur. Barnaktiviteter finns även spridda på området hos tex käpphästhoppningen som sker bredvid halmhoppningen i hundhagen på söndagen. Ta med dig din käpphäst eller låna käpphäst på plats och tävla i käpphästhoppning.

Tips!

- Kom hungrig på mat, upplevelser och kunskap!
- Vi erbjuder workshops, massor av kunskap som våra utställare har. Prova en underbar upplevelse med kunskap och härlig mat vid "Bondens bord". Se mer information i denna bilaga om allt som sker, läs programmet på mittnuppslaget och på vår hemsida.
- Besök våra maskinhandlare på maskinplanen. Där får du se hur lantbruket jobbar med ny teknik. Missa inte Maskinringen som har kul prova-på-saker.
- Ta med dig programtidningen så att du inte glömmet någon programpunkt.
- Ta gärna bussen till festivalen, linje 11, hållplats Lövsta.

Vi ses i helgen!

Styrgruppen för Gotlands Skördefestival

När: Helgen den 7-8 september kl 10.00 – 16.00

Var: Gotland Grönt Centrum, Lövsta i Roma

Gilla och följ oss på Facebook och Instagram.

Dela gärna med dig av dina festivalbilder:

#gotlandsskordefestival

Vi har arbetat med att få Gotland att blomstra i 228 år!

Hushållningssällskapet är en oberoende och utvecklings- (på)drivande organisation som verkat på Gotland och i Sverige sedan 1791. På Gotland har vi 1500 medlemmar och ett femtontal anställda.

En stor del av vår verksamhet handlar om stöttning av och rådgivning till lantbruket och landsbygdens näringar. Vi arbetar med livsmedel längs hela produktionskedjan från odling till konsument. Vi håller aktuella utbildningar och driver olika utvecklingsprojekt regionalt och nationellt.

Hushållningssällskapet bedriver dessutom avbyttjänst och arbetar med bevarandet av russen på Lojsta hed. Vi är huvudägare till Gotland Grönt Centrum AB som bl.a. driver naturbruksutbildningar -ett stort och viktigt ansvar.

Sofia Roos
växtodlingsrådgivare
"Min huvuduppgift är att ge individuellt anpassad rådgivning till våra lantbrukare. Jag kommer också ansvara för Hushållningssällskapets olika växtodlingsbrev"

Peter Olofsson
ekonomi- och avbyttjänstansvarig
"Avbyttjänstverksamheten är en av mina viktigaste uppgifter. Här kan lantbruksföretagare få hjälp med extra arbetskraft vid semester, sjukdom eller arbetstoppar."

Bo Pettersson
försöksledare
"Jag genomför fältförsök till nytta för Gotländska lantbrukare. Exempelvis inom områden sorter, växtnäring och växtskydd."

Lotta Gahm
redovisningskonsult
"Alla tycker inte att ekonomi är lika roligt som jag. Åt mina kunder sköter jag löpande bokföring och momsdeklaration, månads- eller kvartalsvis. Jag gör även bokslut, årsredovisningar och deklarerar om de så vill."

Hushållningssällskapet Gotland
www.hushallningssallskapet.se

Hushållningssällskapet

Bondens Bord

Passa på och njut av det bästa från Gotland. I händerna på Ulrika Brydning och Luqaz Ottosson förvandlas de fantastiska råvarorna från Gotland till underbara delikatesser. Endast 14 personer runt ett gemensamt bord.

Kockarna lagar mat på plats och är med under sittningen för att dela med sig av sin kunskap och svara på frågor. Maten lagas av råvaror som är noga utvalda från festivalens många olika utställare.

Studieförbundet Vuxenskolan

Välkommen till en helgjuten måltid

Vi bjuder på tilltugg, varmrätt, dessert & dryck.

Sittningar:

Lördag & Söndag kl 11.30, 13.00 & 14.30.

Pris 380 kr per person.

Bokning via www.gotlandsskordefestival.se/bondensbord. Klicka där vidare till Destination Gotlands bokningssida.

MAT & CAFÉ

SKÖRDEMENU HOS TINA & MARIA PÅ LÖVSTA:

RÄTTERNA SERVERAS MED ROSTAD GOTLÄNSK FÄRSKOTATIS OCH KRÄMIG VITKÅLSALLAD.

- MUSTIG NÖTKÖTTSGRYTA MED KÖTT FRÅN GÅRDEN
- GOTLÄNSKA NÖTKÖTTBULLAR MED GRÄDSÅS (VUXEN ELLER BARNPORTION)
- GRÖNSAK- OCH GOTLÄNSKINSGRYTA
- SVENSKA KRAV PANNKAKOR MED SYLT OCH GRÄDDE

KAFFÉ OCH KAKOR

PÅ OMRÅDET FINNS DET TVÅ CAFÉER, ROMA IF SKÖTER SERVERINGEN OCH I CAFÉERNA HITTAR MAN KAFFÉ, TE, SAFT, BULLAR SAMT MJUKA OCH HÅRDA KAKOR. CAFÉET VID MASKINHALLEN HAR ÄVEN VARMKORV FRÅN GUTECHARK. INTÅKTERNA GÅR OAVKORTAT TILL ROMA IFS BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHET.

FESTIVALMAT

CHAROLAISGRUPPEN	SUNDARS MOMO
EJMONDS GÅRD	JORDKÄLLAREN/GUTEFISK
ETT LITET CREPERIE	STREETFOOD VID BONDENS BORD
GOTHEMS HANDELSHUS	STORA EGO
LABAN	

KOM HUNGRIG!

Matvandring

Med Hanna Tunberg, matkonnässör, får vi en presentation av maten och historien bakom de gotländska produkterna vi provsmakar.

Lördag 7 september och söndag 8 september
Klockan 11:00, 13:00 och 15:00. Varmt välkommen!

Boka plats på gotlandsskordefestival.se/matvandring
Bokningsavgiften är 20 kr och går till Världens Barn.

Entré

PÅ PLATS
i kassa eller till Swish-nr:
123 005 46 88

1 dag: 60:-
2 dagar: 90:-

FÖRKÖP:

Samma priser som ovan. Förköp bokas på www.destinationgotland.se under fliken "Upplevelser / evenemang". Ta med kvittot och välj kassan med kortast kö. Alla kassor tar förköp. Det finns även en egen kassa i stora entrén för förköp, funktionärer och utställare.

GRATIS för barn till och med 15 år! Fri parkering

Under Skördefestivalen kommer det att finnas både fotograf och filmteam på området. Om ni vill undvika att hamna på bild så gör gärna fotografen uppmärksam på det!

Ta bussen till Skördefestivalen!

Åk med kollektivtrafiken från Visby eller Hemse, **BUSSLINJE 11**, hållplats Lövsta.

Från Visby busstation:
10.30, 12.50 och 15.40
Retur: 12.15, 14.30, 17.40

Från Hemse busstation:
9.15, 11.35 och 13.50
Retur: 13.05, 15.55, 18.50

Smak av Gotland

☛ KÖTT FRÅN ÖRT- & KALKRIKA MARKER ☛

Varmt välkommen till Smak av Gotlands monter under Skördefestivalen 7-8 september. Här möter ni några av våra duktiga uppfödare och medarbetare från Gotlands Slakteri. Var nyfikna, ställ frågor och prova vårt kött! Vi kommer även att ha kött till försäljning.

För mer information, välkommen in på smakavgotland.se

Sparbanken Gotland

Välkommen till Sparbanken Gotland

Sparbankens syfte är att skapa kund- och samhällsnytta och att främja en för Gotland positiv utveckling genom att stödja såväl privatpersoner som företag på ön.

Sparbanken Gotland har sitt ursprung i ett antal sparbanker, Burs Pastorats Sparbank startade redan 1867. Verksamhetsområdet är hela Gotland med koncentration till mellersta Gotland då banken har två kontor belägna i Roma och i Stånga.

Bankens verksamhet har sin grund i Sparbanksidéen, vilket förutom den starka lokala förankringen innebär att vinsten stannar i banken för att trygga bankens framtid och för att banken kan medverka till en positiv utveckling för bygden.

Besök gärna vårt tält på skördefestivalen så berättar vi mer!

www.sparbankengotland.se

Krönikör: Åsa Odell

Vice ordförande LRF och grisbonde i Skåne

Befolkningen växer, och efterfrågan av mat ökar globalt.

Matproduktion påverkar klimatet, genom naturliga biologiska processer, det är oundvikligt, men påverkan kan minska. Produktionsmetoder för mat skiljer sig åt mellan olika delar av världen. Sverige är ett av få länder som minskar sin klimatbelastning, trots att produktionen inte minskar, enligt en färsk OECD-rapport.

Under ett år ger varje svensk genom sin konsumtion av mat, i snitt utsläpp om cirka 2 ton växthusgaser, enligt Naturvårdsverket. Ungefär hälften av den mat som vi äter är importerad. Samtidigt vet vi idag att drygt 60% av klimatpåverkan sker genom livsmedel som produceras utomlands.

Anledningen till att svensk produktion är bra är flera, en god djurhälsa och den kunskap och metoder som används i svenskt lantbruk sen långt tillbaka, leder till en effektiv och resurssnål produktion. Självklart är det viktigt att fortsätta utveckla matproduktionen, till att bli än mer klimatsmart, men i internationella jämförelser, ligger vi imponerande högt, särskilt när det gäller klimatavtryck, djurvälstånd och antibiotikaresistens.

Kon har varit särskilt utpekad i klimatdebatten. Många menar att vi ska sluta dricka mjölk och äta nötkött för att rädda klimatet. Istället bör vi fokusera på det egentliga problemet; vår användning av fossila källor (olja, kol, naturgas), som ju också används inom jordbruket idag. Om vi slutar använda dessa fossila källor så skulle koldioxidens uppvärmande effekt minska och den förhållandevis lilla mängd metan som våra kossor rapar skulle inte längre vara något problem för klimatet. Dessutom äter kor till största del grovfoder, det vill säga gräs, som vi människor inte kan äta. Vi har i Sverige bra förutsättningar för att odla gräs, och vi har även många naturliga betesmarker som skulle bli skog om de inte användes. Kornas gödsel används som näring vid odling av till exempel spannmål och andra produkter som vi kan äta, de är med andra ord en del av ett naturligt kretslopp.

Vill du leva hälsosamt och klimatsmart? Välj svensk mat, ät efter säsong, och kasta mindre mat.

Åsa Odell

Vice ordförande LRF och grisbonde i Skåne

Vad intresserar dig?

Odla ditt intresse!

Kom och träffa oss på

TRÄDGÅRDSTORGET

Studieförbundet Vuxenskolan

I samverkan med:
Austerland Energi
Biodlarna Gotland
Röda Korset
Trädgårdsamatörerna Gotland
Gotlands Trädgårdssällskap

Studiecirklar för aktiv förvaltning och underhåll av diken

Studieförbundet Vuxenskolan och LRF har fått i uppdrag av Jordbruksverket att höja kunskapen om markavvattnings hos landets lantbrukare och dikningsföretagare genom studiecirklar.

Detta är ett eftersatt område som är viktigt för livsmedelsproduktionen, samtidigt som det styrs av omfattande regelverk för miljöhänsyn och förvaltning.

Projektet pågår och flera studiecirklar har startat.

Vi frågar Andreas Nypelius som är cirkelledare och vice ordförande LRF Gotland:

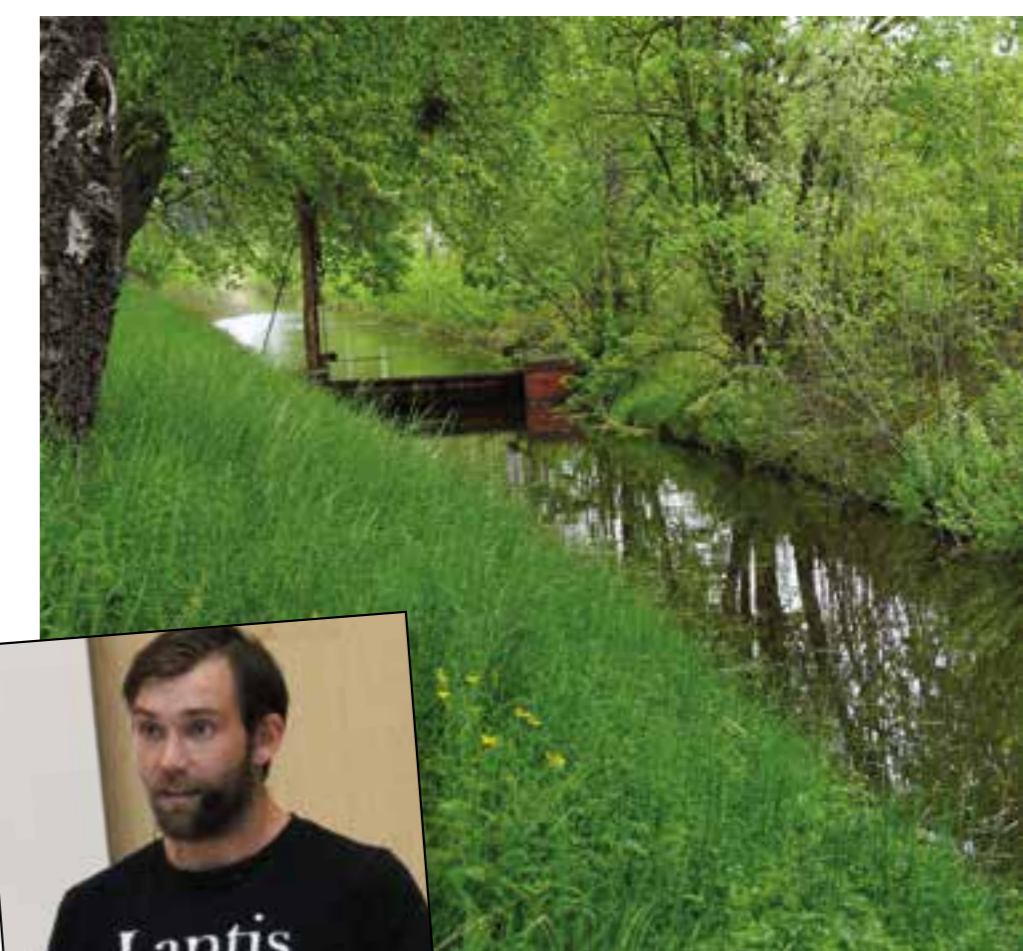
Hej Andreas, varför är detta projekt viktigt och vad är största nyttan?

Projektet är viktigt för att det gynnar både lantbrukarens ekonomi och miljön. Ett välunderhållet dike ger bättre och torktåligare grödor, samtidigt som man klarar översvämningar bättre och miljöpåverkan från lantbruket minskar. Sedan så är det så att dikningsföretagen enligt lag är skyldiga att sköta sitt underhåll.

Du sitter i styrelsen för SV Gotland, vad betyder folkbildning och Studieförbundet Vuxenskolan för dig?

En plattform och stöd i lärande. Erfarenhetsutbyte mellan människor som ger ett livslångt lärande och utveckling.

Vill du delta i en studiecirkel? Kontakta oss på SV Gotland: 0498-20 50 70

Andreas Nypelius

Studieförbundet Vuxenskolan

WORKSHOP

- alla kostnadsfria samlingar vid Trädgårdstorget

- **Höns till husbehov**
Gotlands Rasfjäderförening delar med sig av sin kunskap.
Lördag kl 11.00
  - **Biokol**
Till nytta i trädgårdstämpan och för jordens klimat. Wolfgang Brunner berättar.
Lördag kl 13.30
  - **Viltkött - en resurs**
Från skott till frysbox. Jägareförbundet Gotland styckar rådjur.
Lördag & söndag kl 11.00
  - **Hemberedskap**
Vad händer om elen går?
AnnKarina Vesterberg inspirerar dig till att börja preppa.
Lördag & söndag kl 12.00
  - **Ogräsmat, örter och okokt**
Vad kan man använda kirska till? Ann-Karina Vesterberg tipsar om flera goda recept. **Lördag & söndag kl 14.00**
- ! Säkra din plats med föransökan på www.sv.se/gotland eller kom förbi oss på Trädgårdstorget för bokning!

Bäst i test är skördefest!

Som lokalt och kundägt bolag älskar vi Gotland!

Att vi är kundägda betyder att vi jobbar för dig och din trygghet. Vår vinst är din vinst. Det märker du bland annat när vi ger återbäring och genom våra investeringar i det gotländska samhället, Skördefestivalen till exempel.

Skördefestivalen ger oss möjlighet att komma ut i naturen, träffa människor, leka och klappa djur, vilket är bra för vår hälsa. Forskare menar på att vi blir både lyckligare och mindre stressade när vi får en starkare koppling till naturen.

Därför sponsrar vi Skördefestivalen och som kund hos Länsförsäkringar Gotland är du med och gör det möjligt.

Tack! Ha det nu så härligt ute i naturen.
Kom gärna förbi vårt tält och säg "Hej!".

Länsförsäkringar
Gotland

SMAKER FÖR STUNDER ATT MINNAS.

KOM OCH TRÄFFA GOTLÄNSKA ARLA-BÖNDER UNDER SKÖRDEFESTIVALEN. KÖP OCH NJUT AV VÅRA LÅNGLAGRADE ARLA KO® OSTKLASSIKER PÅ PLATS.

Gotlands Skördefestival bjuder på scenprogram både lördag och söndag

Skördefestivalens scenprogram

Välkomna till scenen mitt på upplevelsetorget, där Gotlands Skördefestival bjuder på en härlig blandning av musik, barnteater, samtal, nyheter och prisutdelningar.

PÅ SCEN LÖRDAG:

- 10:50 Välkommen
- 11:00 HÖSTENS ÖLSORTER från Gotlands Bryggeri, Erik Broström
- 11:30 SKOGENS BETYDELSE FÖR KLIMATET Lars Thomsson
- 12:00 TRÄDGÅRSDAGS KL 12-14
Att så ett frö - Matilda Svahn, personlig bonde
- 12:20 BIKOL Wolfgang Brunner. (Austerland Energi)
- 12:40 VINTERODLING Jasmine Smedberg, Hogrän
- 13:00 BOKASHI Gotlands Trädgårdssällskap Ann-Christin Bäckström
- 13:20 JORD O GÖDNING Ebba Eriksson, Linds Växthus
- 13:40 TA VARA PÅ DIN FRUKT Peter Brennwald, Halfvede Musteri
- 14:00 MAMMA MU
- 14:45 ALLSÅNG med ANNELIE ROSWALL och Jerker Nilsson
- 15:30 PRISUTDELNING Goda Gotland

Moderator Gunnel Wallin

Se festivalkarta och fullständigt program på nästa uppslag.

PÅ SCEN SÖNDAG:

- 10:50 VÄLKOMMEN
- 11:00 HÖSTENS ÖLSORTER från Gotlands Bryggeri, Erik Broström
- 11:30 KAN MAN ÄTA FISK FRÅN ÖSTERSJÖN? Riina Noodapera, HS
- 12:00 TRÄDGÅRSDAGS KL 12-14
Att så ett frö - Matilda Svahn, personlig bonde
- 12:20 ATT SKÖRDA REGNVATTEN
(vattenhushållning) Frida Tollerz, Landskapsarkitekt
- 12:40 VINTERODLING Jasmine Smedberg, Hogrän
- 13:00 BOKASHI Gotlands Trädgårdssällskap Ann-Christin Bäckström
- 13:20 JORD O GÖDNING Ebba Eriksson, Linds Växthus
- 13:40 TA VARA PÅ DIN FRUKT Peter Brennwald, Halfvede Musteri
- 14:00 MAMMA MU
- 15:00 SPÄNNANDE LOKALA FISKARTER Riina Noodapera, HS

Alla är välkomna att äta hos oss!

Vår restaurang serverar gotländskt och svenskt kött, trots det låga priset
95:-/person

Öppet mån - fre 09.00-13.00

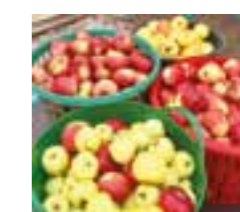
Lunchen serveras 11:00-13:00

Vår meny finns på tinaochmaria.se och på helagotland.se/lunchguiden

Varmt välkomna till oss
Tina & Maria

Tina & Maria
på Lövsta

HALFEVEDE MUSTERI

Ta med Dig Dina äpplen och päron till Skördefestivalen så pressar, pastöriserar och tappar vi Din egen must i Bag-in-box medan Du väntar. Tag med minst 50 kg frukt (ca 4 pappkassar). **Start ca kl 10:00.**

Drop-in = ingen tidsbokning.

Vi kommer kunna ta emot ca 2 ton per dag och stänger inlämningen efter ca 2 ton.

Vi säljer även färdig must på marknaden!

www.halfvede.se tfn 0498-23 00 00

Dags igen för årets höjdpunkt Gotlands Skördefestival!

Vi hoppas att ni alla ska hitta något som intresserar just er. För att få ett så bra utbud som möjligt ligger det mycket jobb, diskussioner och planering bakom varje Skördefestival. Vad har varit bra och vad har varit mindre bra? Vad kan förbättras? Målsättningen är att hela familjen ska kunna uppleva något tillsammans, så det gäller att det finns spännande saker för både liten och stor. Om vi lyckats avgör du som besökare!

Roma Intresseförening och Roma Idrottsförening är som tidigare medarrangörer. Vi gläds över att Roma dessa dagar blir ett besöksmål för ett stort antal gotlänningar och turister. Ta god tid på er att vandra runt på festivalområdet. Det finns mycket att upptäcka. Förmodligen träffar ni också en och annan bekant som ni inte sett på ett tag. Passa också på att besöka de näringsställen i Roma som har öppet under helgen. Det finns ett bra serviceutbud i Roma året om!

Välkomna till Roma!

Roma Intresseförening

Roma Idrottsförening

FIRA 50 ÅR MED OSS!

ÖPPET HUS på ROMA GRUS

7 september kl 09.30-15.00

- Vi visar upp vår fordonspark och verksamhet
- Provak våra fordon och maskiner
- Vi bjuder på grillade hamburgare

Vi på Miljö i Roma kommer också att vara på plats för att visa upp vår verksamhet.

Kom och prata med oss om att lämna avfall som privatperson.

LOKSTALLSGATAN 19, ROMAKLOSTER

MILJÖ I ROMA AB

Vi finns på vänster sida efter ICA Roma. Sväng ner vid skylten Roma Grus.

ROMA GRUS AB

Välkommen!

VÄLKOMNA TILL ICA NÄRA ROMA 2.0

Gamla och nya kunder är välkomna till oss. Kom och se vår nya fräscha miljösmarta ICA-butik. Vi är redan på väg in i att vara klimatsmarta, 40-50% mindre elförbrukning och enbart GRÖN ELEKTRICITET. Vi har för er laddat butiken med bra och goda tillbehör till det ni finner på Skördefestivalen i helgen!

10:- /kg

Baguetter
Bonjour, 400g
Ord. pris 12:90/st

10:- /st

PROVA PÅ-PRIS!
5:- /st

Vaniljsås
NYHET! ICA, 5 dl Ord.pris 13:90/st
Max 2 st/hushåll.

TIPS! Jättegott till de gotländska frukter som nu mognar fram!

KORT PRIS

79:- /st

Laxfilé, 4-pack
Lofoten/Pacific, fryst, 500g. Ord pris 119:-/st
Max 2 st/hushåll

TIPS!
Passar fint till alla de grönsaker som växt och frodats på ön i sommar!

Öppet alla dagar
8-20

Tel 0498-28 70 01

SVENSKA SPEL
LOTTER

DB SCHENKER

ICA nära ROMA

Välkommen in!

Mini vattenmelon
Spanien, hel

Frysta råkor
ICA 90-120 st/kg, 500g.
Ord pris 45:90 st.

TIPS! Har ni köpt något gott nybakat bröd på marknaden så har vi råkorna och Creme Fraichen till säsen.

2 ST FÖR
20:-

Creme Fraiche
ICA, 2 dl, 15 & 34% fetthalt
Ord. pris 12:90 st. 2 för 20:-

ICA Nära Roma • Visbyvägen 35 • Romakloster

Flygbild över Lövsta - 1960

Flygbild över Lövsta - 2019

Text: Ulla Johansson Foto: kartbild.com

Lövsta firar 70 år av LANTBRUKS-UTBILDNING

Under Skördefestivalen firar vi 70 år med lantbruksutbildning vid platsen Lövsta. Alla intresserade och tidigare elever hälsas välkomna till Nostalghörnan i lammhuset och berätta om sin tid vid Lövsta.

På Gotland har vi haft lantbruksutbildning sedan mitten av 1800-talet. Till en början flyttade "gamla lantbruksskolan" mellan olika egendomar runt om på mellersta Gotland. I slutet av 1800-talet lades lantmannaskolan till folkhögskolan i Hemse. Vid Lövsta i Roma började undervisningen i slutet av januari 1949. Då var det en vinterkurs med 23 manliga elever. De första kvinnliga eleverna gick vinterkursen 1949/50.

Stor omvandling sedan 1949

Från början föfogade skoljordbruket över 87 ha åker och ca 50 ha skog. Sjuonio år senare brukar skoljordbruket 227 ha åker, 9 ha betesmark och 123 ha skogsmark. Under de år som gått är det inte bara arealerna som ändrats. Byggnader och maskinpark har genomgått en liknande omvandling som lantbruket i övrigt här på ön. Hur gårdsbilderna ändrats under de senaste 50 åren, visar flygbilderna här bredvid.

Utbildning i vardagskunskap

På Lövsta fanns under 22 år även en lantbrukshälskurs mellan 1967 - 1989, med utbildning i vardagskunskap som laga mat och sköta sitt hem och sin familj. Lokalerna byggdes om i början av 90-talet och där finns nuvarande restaurang och konferensutrymmen.

Bredare utbildning under 90-talet

En tvåårig jordbrukslinje startade 1971 och skolan blev lantbruksskola. Under 90-talet blev utbildningen treårig och gav en bredare utbildning. Förutom lantbruk startade nya ämnen inriktade på häst- och skogskurser. En del av undervisningstiden blev förlagd till praktikgårdar runt om på ön.

Jämn fördelning flickor/pojkar

Dagens naturbruksprogram har varit igång sedan 2011, det är treårigt och har inriktning på lantbruk (lantbruksdjur och maskin) eller djur (häst och djursjukvård). Under läsåret 19/20 är det 79 elever (39 flickor och 40 pojkar) som läser vid Gotland Grönt

Centrum. Sedan 2015 då Gotland Grönt Centrum AB startades användes detta namn istället för Lövsta.

Förändring och utveckling

Under de 70 år som gått har utbudet av utbildningar och kurser varit föremål för stora förändringar. Genomgående har ambitionen varit att möta behoven av utbildning på Gotland. Under de senaste 50 åren har kurser riktat sig både till ungdomar inom gymnasiet och till vuxna och verksamma företagare inom de gröna näringarna. Sedan bildandet av Gotland Grönt Centrum AB har utbildningarna utvecklats och vi strävar mot att alltid ligga i framkant.

Kom och träffa oss på skördefestivalen.

Johan Malmberg, södra, 073-049 55 97
Thomas Johansson, mellersta, 070-340 57 26
Ivan De Flon, norra, 073-049 55 94

Tillsammans för starkare skogsägare och rikare skogar.

mellanskog.se

MELLANSKOG

Besök oss bakom GGC huset!
Tre stationer med LRF aktiviteter!

Händer i Köket

10.00 - 12.00 KURRE GRILLAR LAMM (endast lördagen)
Träffa Kurt Niklasson som förevisar hur man helgrillar lamm.

13.00 - 14.30 SVEGAN

Lär dej laga svensk veganmat - klimatsmart och trendigt. Att välja bort kött till förmån för importerade grönsaker och svampar ger i många fall mer miljöpåverkan än att äta inhemskt kött. Lär dig laga mat på råvaror i säsong och varor som finns i Sverige.

14.30 - LAMM PÅ MENYN!

Lammstyckning och matprat, Eva Sundström är köttmästare med lång erfarenhet av köthandtering och matlagning se henne stycka och tillsammans med Sussi Redig ge tips om och idéer kring kryddning, tillagning och servering av lamm.

Händer på Sportarenan

10.15-12.00 ÅR DU STARKARE ÄN SKRADARN? GOTLANDS STARKASTE BONDE UTSES!
Kom till LRFs sportarena och utmana Gotlands starkaste bonde! I herrklassen Kristian "Skradarn" Gustavsson, lördag och Emil Jacobsson på söndagen! Även damklass såklart! Lillemohr Lindby på lördagen och Ronja Björkvist på söndagen! Rulla halmbalar på kortast tid, dra traktordäck och flytta frontviker mellan 2 höbalar så snabbt som möjligt.

14.00- 15.30 UTMANA NICLAS RODHBORN!

Tävla i rullstolsrace och padel mot gotländska representanten i Vinnarskallar. Föranmälan och mer information till miriam.akerstrom@lrf.se

Händer på Scenen

11.30- 12.30 BARNSÅNGSTOPPEN (endast lördagen) en sprakande grön allsång för alla barn! (och en och annan vuxen). Sussi och Ann-Marie sjunger sånger om grönt och skönt, för knopp och kropp. Därefter röstar vi fram favoriten. Kom och var med!

13.00 - 13.45 DAN OCH KJELL Musikalisk underhållning på gotländska.

14.00-14.30 LISA ENGSTRÖM OCH SEBASTIAN BARK

Lyssna på svenska visor och sånger.

Välkommen till ditt lokala bankkontor. Du träffar oss på Skördefestivalen.

handelsbanken.se/skogochlantbruk

Handelsbanken

Njut av Fisk från Gotland

Fisktorget presenterar det bästa från Östersjön
Färsk och rökt fisk samt goda rätter av idburgare, rökt flundra, friterad skarpsill, strömmingstaco mm.

Fiskarkvinnor har försäljning av fantastiska fiskskinnsprodukter.

Fiskare och kockar på plats om ni vill prata fisk.
Ät på plats eller ta med hem.

Välkomna till Fisktorget!

WWW.BERGSTIMBER.SE

Tag hjälp av oss för att få ut mesta möjliga av din skog.

Vi ses på skördefestivalen 7-8/9

Planerar du försäljning av skog eller behöver du rådgivning i samband med avverkning eller andra skogliga tjänster?

Välkommen att kontakta mig!

Ted Nilsson, Råvaruinköpare
Tel. 070-232 84 07, ted.nilsson@bergstimber.se

Vi har finansierat landsbygdens företagare i över 180 år. Nu kan du som bor på gård eller i villa på ön också låna hos oss.

Välkommen förbi på en pratstund på Skördefestivalen eller vårt Visbykontor och se vad vi kan erbjuda dig.

För ett rikare liv på landet

Stenkyrka Ullspinneri
Butik & spinneri
Stenkyrka, Garde 176
Tel. 0498-41 10 06

Ett modernt spinneri på norr Gotland
Flexibla maskiner, små och stora kvantiteter. Vi vänder oss till privatpersoner och företag, spinner ull från alla sorters färroser, alpackor, mohair och angora mm.
Köper även in råull direkt från gården.

Garn 1-4 tråd., tvättad, tovad och kardad ull mm.

Vår butik i Visby:
Design & Hantverk Gotland
S:t Hansgatan 30
www.dhgh.se

Festivalöppet!

LÖR-SÖN 10-16

Erbjudande i butiken!

ENGLUNDS SKOR
Roma, tel 0498-501 82

VÄLKOMMEN TILL ROMABRUNNEN!

DAGENS LUNCHBUFFÉ
Mån-Fre kl 11-14. Välj mellan tre till fyra rätter.
Inkl dryck, salladsbuffé, bröd och kaffe

LUNCH - À LA CARTE - PIZZA
Även Lunch och Pizza för avhämtning.

Vi har en stor familjevänlig uteservering med lekplats!

Följ oss på Romabrunnen lunch & pizza

www.romabrunnen.se
Boka bord. Tel: 0498-501 23

ROMABRUNNEN
VISBYVÄGEN 21, ROMAKLOSTER

Väl mött Hasan med personal!

Några roliga TIPS!

• **Veterantraktorklubben** startar upp den gamla halmpressen som användes på 1940-talet.
Plats veterantraktorer, kl 12 och 14

• **Kul Tipspromenad**
Start LRF Arenan

• **Gå klimatpromenad** för stora & små
Start vid Mellanskogs monter.

GOTLANDS SKÖRDEFESTIVAL

TACK!

Gotlands Skördefestival 2019 tackar våra sponsorer:

GULDSPONSORER

Arla, Länsförsäkringar Gotland, DESTINATION GOTLAND

SILVERSPONSORER

MAXI VISBY ICA STORMARKNAD, Handelsbanken, Landshypotek Bank, Swedbank, Gotlands Slagteri Aktiebolag, Sparbanken Gotland

BRONSSPONSORER

Din tandhygienist Harriet, skylt & reklam gotland, BILDEKORER SKYLTA TRYCKSAKER, Din lokala grossist på Gotland, privab, TILLVERKAS I ROMA, GOTLANDS SNUS, ICA, GOTLAND specialisten, Kränku, LRF KONSULT

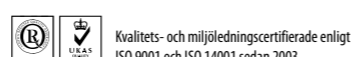
POWERED BY LNG

Resan mot en klimatneutral färjetrafik till och från ön

M/S Visborg är startskottet för ett mindre klimatavtryck när du reser med färja till och från Gotland. Fartyget drivs med flytande naturgas – även kallat LNG – vilket minskar koldioxidutsläppen och därmed också klimatavtrycket från trafiken.

Vi vill vidareutveckla Gotlandstrafiken – förenligt med de krav och förväntningar som ställs på miljö, restid och kapacitet – och på sikt skapa en klimatneutral färjetrafik till och från Gotland. Välkommen ombord!

DESTINATION GOTLAND

Kom och
besök
vår monter!

GOTLAND
**Grönt
Centrum**

Möt din framtid hos oss –gå en naturbruksutbildning!

Utbildning & lärande

Idag efterfrågas människor med en bred kompetens inom hållbar utveckling, biologi, vatten, växter, mark, djur, management, maskiner, teknik, data och ekonomi. Hos oss får du utveckla ditt intresse och möta nya kunskaper. Det gröna näringslivet söker ständigt nya medarbetare – är du den vi söker? Välkommen att studera hos oss!

Vuxenutbildning

Vi erbjuder olika gröna utbildningar i samarbete med Vuxenutbildningen Gotland. För att söka till våra utbildningar går du in på: www.gotland.se/webbansokanvux Ansök nu till våra aktuella utbildningar som startar i höst!

Lammproduktion & företagande

Startar 4 november 2019

Sverige behöver flera lammföretagare. Denna utbildning ger dig kunskapen om lammproduktionens olika delar. Du lär dig bland annat om skötsel, hälsa och sjukdomar, utfodring, produktionssystem, stallar, reproduktion, lagar och regler, djurvelfärd och ekonomi. Det behandlar också foderbehov, djurmiljö, djurhälsa, djuretik, produktkvalitet och ekonomi. Dessutom behandlas fårets betydelse för landskapsvård och biologisk mångfald. Kurstid: v. 45–v.10. Kvällstid måndagar samt praktik och en helg med studiebesök. Sista ansökningsdag 20 oktober.

Naturbruksprogrammet

Naturbruksprogrammet står för utveckling och kunskap för landets framtid! Vi erbjuder en bra lärmiljö med eleven i centrum och engagerade lärare. Gotland Grönt Centrum driver tillsammans med Wisby Gymnasiet naturbruksprogrammet. Våra elever läser sina kärnämnen på Wisbygymnasiet och karaktärsämnen hos oss. Vi erbjuder fyra olika profiler, lantbruk-teknik, lantbruksdjur, djursjukvård och häst. Utbildningen ger en yrkesexamen för arbetslivet och möjlighet till fortsatta studier.

Utbildningen har framtiden i sikte och vi samarbetar med näringslivet och våra APL gårdar för att våra elever ska ha bästa förutsättningarna till en bra utbildning.

Hos oss finns ett skoljordbruk med mjölkkor, lamm och växtodling. Djurhus, veterinärrum och hundfysavdelning med simbassäng och treadmill. Vi samarbetar med Suderbys Gård & Ridskola där eleverna har tillgång till 50 talet hästar, ridbana, ridhus och stall. Under utbildningen får eleverna ett ekonomiskt stöd med att ta sitt B-körkort.

Välkommen att besöka vår monter så berättar vi mer om våra utbildningar och vilka jobb- och studiemöjligheter som framtiden kan erbjuda.

Skugga en elev

Vill du som går i högstadiet prova på hur det är att gå på naturbruksprogrammet? Häng med en naturbrukselev under en dag för att se hur en skoldag kan se ut. Välj den profil som intresserar dig mest. Vi bjuder på fika och lunch. Bokning av skugga en elev: maria.eriksson@grontcentrum.se

Sommarläger 14-15 juni 2020

Välkommen på vårt naturbrukssommarläger 2020. Gratis sommarläger för ungdomar som går i högstadiet. Här får du lära känna nya kompisar, prova på att sköta olika djurslag, mjölka kor, köra traktor, rida, träna hund, åka på studiebesök, bada, grilla och mycket mer. Superkul läger du inte vill missa! Varmt välkommen!

Företagskluster & forskning

Företagsklustret på Gotland Grönt Centrum är ett samarbete mellan organisationer som arbetar med de gröna näringarna och livsmedelsförädling på Gotland. Det stärker både oss som jobbar tillsammans men främst våra kunder som får bättre rådgivning samlad under samma tak. Vi samarbetar med universitet och forskningsinstitut och driver projekt för att ligga i framkant och ge den senaste informationen till våra kunder. Vi ses!

ÖPPET HUS 21 oktober kl. 18- 20

Hjärtligt välkommen att besöka oss på öppet hus. Vi berättar om våra utbildningar, du får träffa personal, elever och guidas på området. Anmälan: info@grontcentrum.se. Vi ses!

Vi som arbetar på Gotland Grönt Centrum är specialister på den gröna näringen! Vi utbildar framtidens entreprenörer, lantbrukare och djurskötare. Vi erbjuder en attraktiv plats för de gröna näringarna och arrangerar möten, evenemang, sommarläger och mycket mer!

ANSÖK TILL VÅRA UTBILDNINGAR:
www.gotland.se/webbansokanvux

